

**EUGENIU COȘERIU – SAVANT ROMÂN ÎN DOMENIUL
LINGVISTICII ȘI FILOSOFIEI
(27 IULIE 1921 - 7 SEPTEMBRIE 2002)**

**EUGENIU COȘERIU – ROMANIAN SCHOLAR IN LINGVISTICS
AND PHYLOSOPHY (27 JULY 1921 – 7 SEPTEMBER 2002)**

Liviu MĂRGHITAN

Str. Ioan Alexandru, Nr.3, Arad

Abstract

A Romanian scholar who belongs to the wide world, a fierce theoretician of language, linguist and philosopher from the post cultural period, a philosopher scholar armed with an infallible logic, critical sense, rigour and especially originality, a servant of truth in science, universal spirit who incorporated into the universal vision the Romanian language. These are a few of the characteristic features of the personality that once was Eugen Coseriu.

He comes from Moldavia, over the Prut River, as a result of the annexation of Basarabia in 1940 he was forced to leave his country. After a year of studentship at the university from Iasi, he left to Italy where he attended the universities from Padova, Milan and Rome. Doctor in philology (1944) and philosophy (1949) he was initially lector at the University of Milan and he taught linguistics at the faculty from Montevideo. In 1963 he moved to Germany, being a professor at the University of Tübingen.

Elected member of several academies (Brazil, Norway, Germany), he was kept under a deep silence in the era of Romanian totalitarism. In 1991 he was elected member of honour of the Romanian Academy and Doctor Honoris Causa of Bucharest University.

Key words: *Romanian Scholar, linguist, philosopher, universal spirit*

Cuvinte cheie: *savant român, lingvist, filosof, spirit universal*

Un savant român care aparține lumii întregi, un neîntrecut teoretician al limbajului, lingvist și filosof al limbajului din perioada postculturalistă, savant filolog înzestrat cu o logică infailibilă, simț critic, rigoare și mai ales originalitate, un slujitor al adevărului în știință, un spirit universal care a încorporat în viziunea universală și limba română, acestea sunt câteva din trăsăturile definitorii ale personalității a celui care a fost Eugeniu Coșeriu[1].

Originar din partea Moldovei de peste Prut, în urma anexării Basarabiei în anul 1940 a fost silit să părăsească ținutul natal. După un an de studenție la Universitatea din Iași a plecat în Italia, unde a frecventat universitățile din Padova, Milano și Roma. Doctor în filologie (1944) și în filosofie (1949) a fost inițial lector la Universitatea din Milano, după care a predat lingvistica la facultatea de profil din Montevideo. Din 1963 s-a stabilit în Germania, fiind desemnat profesor titular la Universitatea din Tübingen.

Ales membru al mai multor academii (Brazilia, Norvegia, Germania – Heideberg ș.a.), în România epocii totalitarismului a fost ținut sub o adâncă tăcere. Doar în 1991 a fost ales membru de

onoare din străinătate al Academiei Române și **Doctor Honoris Causa** al Universității București [2].

Localitatea în care s-a născut Eugeniu Coșeriu este comuna Mihăileni, curat românească – după spusele sale – situată în apropiere de orașul Bălți (R. Moldova). La vârsta de șase ani, tatăl său îl duse la școala din localitate, deși școlarizarea începea la etatea de șapte ani. Învățătorul îl primise în clasa I, însă a precizat că îl va lăsa repetent pentru ca să fie școlarizat deodată cu cei care începeau clasele primare la 7 ani. Dar, spre surprinderea scepticului dascăl, „care pe la Crăciun” nevârșnicul școlar Eugeniu Coșeriu devenise premiantul clasei. Evident că nu a fost lăsat repetent, absolvind cu rezultate maxime la învățătură cele patru clase primare la școala din Mihăileni.

La sfatul învățătorului, părinții l-au înscris pentru efectuarea claselor de nivel mediu la liceul „Ion Creangă” din orașul Bălți.

A terminat obținând calitative maxime la toate materiile claselor liceale în anul 1940, obținând diploma de bacalaureat. Dar în scurtă vreme, ca urmare a tratatului Ribbentrop – Molotov, Rusia Sovietică a dat ultimatum-ul României pentru a ceda teritoriul dintre Nistru și Prut. Tot Eugeniu Coșeriu a relatat că, „a treia sau a patra zi după ultimatum, tata, întorcându-se din sat, mi-a spus: « Tu nu poți rămâne aici, trebuie neapărat să pleci în lume, deși asta ne doare pe toți.» Așa am plecat eu spre Trușești, județul Botoșani, unde aveam un prieten. Împreună cu tata am plecat, însoțindu-mă până la Prut, și la Ștefănești, din ultimii bani pe care îi mai avea mi-a cumpărat o pereche de sandale, fiindcă plecasem de acasă desculț”.

După ce a făcut un an la facultatea de filologie a Universității din Iași, a părăsit definitiv România, refugiindu-se în Italia. La Roma, Milano și Padova și-a făcut studiile universitare, și concomitent, a reușit să învețe mai multe limbi străine pentru a putea să „citească poezia universală în limba originală în care era aceasta scrisă”. Așa de pildă, a învățat limba persană „ca să-l citească pe Omar Khayyam (c.1040-1123, poet, filosof, matematician, astronom, liber – cugetător, n. n.).

A mai afirmat că a ajuns la performanțele în domeniul lingvisticii ținând în permanență cont de ceea ce a spus Goethe despre poezie, că aceasta este unu la sută inspirație și nouă la sută transpirație.

Primele lucrări de literatură, critică literară, folcloristică și comentarii asupra graiului basarabean le publicase în revistele din Iași, „Revista critică” și „Arhiva”, din anul 1940, iar cele dintâi contribuții lingvistice care îl anunțau deja pe filologul de mai târziu au văzut lumina tiparului în periodicul italian „Atti del Sodalizio Glotologico Milanese”.

Fiind numit profesor la universitatea din capitala Uruguaiului, Montevideo, a început să publice lucrări de - sine – stătătoare de lingvistică, cărți devenite clasice: **Sistema, norma y habla** (1952), **La geografía lingvística** (1956), **Sincronía, diacronía e historia** (1958).

În deceniul al VII-lea din secolul XX a publicat în Spania, lucrările de bază ale lingvisticii universale **Teoría del lenguaje y lingvística general** (1962) și **Sincronía, diacronía y tipología** (1968), ambele apărute la o editură din Madrid [3].

Revenit în Europa, fiind solicitat să predea la universitatea din Tübingen, centru cultural al landului german Baden – Württemberg, unde a creat teoria lingvistică proprie: **semántica structurală diacronică** (subl. n.).

Creator al unei excelente școli lingvistice romanică și generală, în cadrul căreia, actualmente, mai mult de jumătate dintre cei mai cunoscuți romaniști germani i-au fost studenți.

Deși s-a recunoscut că studiile și cărțile sale, extrem de numeroase, abordează aproape toate sectoarele și ramurile lingvisticii, și că, Coșeriu în ceea ce privește istoria lingvisticii era considerat, fără teama de a greși, cel mai bun cunoscător al acestei materii, în România anilor totalitarismului personalitatea sa a fost ținută multă vreme într-un con de umbră.

S-a mai remarcat și prin faptul că Eugeniu Coșeriu a devenit lingvistul contemporan ale cărui opere s-au tradus în cele mai multe limbi: japoneză, engleză, finlandeză, cehă, greacă, rusă și coreeană, iar pe parcursul timpului mai multe academii din lume l-au ales ca membru al acestora; iar circa 30 de universități îi acordaseră **titlul de doctor honoris causa** [4].

Încercările sale de a stabili relațiile științifice cu România nu au fost luate în seamă. Spre exemplu o scrisoare a sa adresată din Milano revistei bucureștene „Flacăra”, expediată în țară în luna noiembrie a anului 1948 (una mie nouă sute patruzeci și opt, precizare făcută spre a nu se crede că ar fi o eroare de tipar, n. m.) a ajuns să fie dată publicității după „numai” 54 de ani („Adevărul literar și artistic” din 24 septembrie, anul 2002).

La împlinirea vârstei de 60 de ani, discipolii, colaboratorii și prietenii din toată lumea volumul **Logos Semantices. Studia Linguistica în onorem Eugenio Coșeriu. 1921-1981**, care înseamnă nu mai puțin 2370 (două mii trei sute șaptezeci) de pagini, cuprinzând 198 de studii și articole grupate în cinci ramuri, grupate pe domeniile: Istoria filosofiei limbii și lingvisticii; Teoria și filosofia limbii; Semantica; Gramatica; Istoria și arhitectura limbilor, ramuri ale filologiei în care profesorul român Eugeniu Coșeriu a adus contribuții de o foarte mare însemnătate științifică.

A publicat numeroase studii despre limba română, lucrări în care tratează aspecte legate de istoria limbii. Toate aceste materiale axate pe ample cercetări fundamentale converg spre așezarea limbii și a spațiului în care se vorbește românește la locul convenit în Europa, ilustrul savant neuitând niciodată că este român.

Contribuțiile sale s-au impus în filologia universală într-atât încât astăzi specialiștii utilizează în terminologia lor expresia de „concepție coșeriană” și de „norma coșeriană” în cercetarea **vorbirii** (subl. noastră) care este mult mai bogată decât limba pe care o cuprinde, plasând astfel studiul limbii în sfera științelor culturii.

În 1971 a avut parte de o primă recunoaștere a valorii sale de savant universal și în România, fiind ales **Doctor Honoris Causa** al Universității București. Abia după 20 de ani de la acel moment de prețuire a sa în capitală, la 18 decembrie 1991 a fost ales ca membru de onoare din străinătatea al Academiei Române. Tot în acel an și Academia de Științe din Chișinău îl alege membru al acesteia.

Dar vasta sa operă, comparabilă ca dimensiuni și valoare științifică doar cu impresionanta prolificitate intelectuală a lui Nicolae Iorga, așteaptă încă să fie transpusă în românește spre a fi publicată, interpretată și integrată în tezaurul culturii române.

S-a stins din viață în Germania la Tübingen, unde a și fost înmormântat.

Concluzii

Având în vedere că autorul acestui material elaborat la împlinirea unei jumătăți de deceniu de la trecerea în lumea „de dincolo” a celui care a fost savantul Eugeniu Coșeriu, nu este filolog, consider că este extrem de binevenită în acest final de evocare aprecierea făcută de profesoara și cercetătoarea Matilda Caragiu – Marioteanu, membru corespondent al Academiei Române (în 2002 n.n.) în legătură cu opera marelui dispărut.

„Pentru o asemenea operă, literatura și științele exacte au parte de distincții de nivelul Premiului Nobel, științele umaniste însă – lingvistica, filosofia limbajului, semiotica – nu sunt judecate și apreciate în acest fel, tocmai aceste științe care construiesc punți între limbile lumii. De aceea Eugeniu Coșeriu nu este un laureat al Premiului Nobel, numele lui are însă oricum o rezonanță internațională căci este un autor al lumii, un creator în multe domenii... Numele românului Eugen Coșeriu stă cu cinste alături de acela a lui Constantin Brâncuși, al lui George Enescu, al lui Emil Cioran, toate reprezentând vârfuri ale spiritului românesc care s-au exprimat, în feluri diferite, în alte țări ale lumii!

Bibliografie

1. Sala, M., *Eugeniu Coșeriu, un român care aparține lumii întregi*, „Academica”, serie nouă, nr. 7(144), anul XII, 2002, p.54
2. Caragiu –Marioteanu, M., *Eugeniu Coșeriu, savantul și omul*, „Academica”, nr. 7(144), anul XII, 2002, p.54 p.55-60
3. Smarandă, N., *Eugeniu Coșeriu, teoretician al limbajului*, „Academica”, nr. 7(144), anul XII, 2002, p.54p.61-62
4. Rusu, N.D., *Membrii Academiei Române. 1866-2003*, Ed. Academiei, București, 2003, p. 222